

Forn de calç del torrent de Can Solà del Racó

Matadepera

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Camí del Girbau
Emplaçament	Turó dels Rossos. Vessant hidrogràfic esquerre del torrent de Can Solà del Racó. A una cinquantena de metres a mà dreta entrant pel corriol que hi ha al marge oposat del forn del Girbau.
Alçada:	480

Coordenades:

Latitud:	41.61249
Longitud:	2.03292
UTM Est (X):	419424
UTM Nord (Y):	4607204

Classificació

Número de fitxa	08120 - 129
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Només es conserva una part de l'olla i la porta està colgada per sota del camí. No s'hi ha realitzat cap intervenció arqueològica ni de consolidació. Amb motiu de la realització del Mapa de Patrimoni, s'ha netejat el seu interior per poder-lo mesurar i fotografiar.
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	En aquest mateix sector, la fitxa 23 del catàleg en la categoria d'elements arqueològics (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal aprovat definitivament per acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona, adoptat en la sessió de 14 de maig de 2009, i publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm.

5469 el dia 22 de setembre de 2009), protegeix dos forns de calç. Però d'aquest no en diu res.

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08119A0030003000000YR
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dl., 18/01/2021 - 18:44

Descripció

Forn de calç situat per sota mateix del camí del Girbau, en un corriol que baixa fins al torrent, just per darrera la masia de Can Solà del Racó. Està excavat en el marge dret i només es conserva una part de l'olla, que mesura 3'80 m de diàmetre interior per 4 m d'alçada. La boca, que estava orientada al sud-oest està enfonsada, just per sota mateix del camí i amb ella la façana.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, i tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta.

Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, Xavier (1997). Inventari del Patrimoni Cultural de Matadepera. Ajuntament de Matadepera.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). Matadepera. Patrimoni cultural. Ajuntament de Matadepera. Abril de 2014.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

